

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3035/2021. (II. 10.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	242
3036/2021. (II. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	253
3037/2021. (II. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	257
3038/2021. (II. 10.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	260
3039/2021. (II. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	262

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3035/2021. (II. 10.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Mfv.I.10.499/2018/8. számú ítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.744/2016/96. számú ítélete alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv.I.10.499/2018/8. számú ítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.744/2016/96. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Emellett az indítványozó – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 28. §-ára hivatkozással – javasolta a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 145. § (5) bekezdése vizsgálatának megfontolását is.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának előzménye, hogy az indítványozó határozatlan időre kinevezett bíróként teljesített szolgálatot a Fővárosi Törvényszéken, amikor néhány hétre kórházba került, majd mintegy két hónapig adaptációs szabadságon volt. Ezt követően a bíróság elnöke soron kívüli munkaköri és szakmai alkalmassági vizsgálatát rendelte el, majd felszólította, hogy bírói tisztségéről 30 napon belül mondjon le. Tekintettel arra, hogy az indítványozó nem kívánt lemondani, elrendelte a pályaalkalmassági vizsgálatának elvégzését az 1/1999. (I. 18.) IM-EüM együttes rendelet (a továbbiakban: együttes rendelet) szerint. A soron kívüli pályaalkalmassági vizsgálatot az Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek (a továbbiakban: ISZKI) Budapesti Intézetének vizsgálóbizottsága végezte el; összefoglaló véleménye azt állapította meg, hogy az indítványozó mentális állapotára figyelemmel „aktuálisan bírói tisztségének ellátására alkalmatlan”. Az indítványozó az összefoglaló vélemény felülvizsgálatát kérte, de a felülvizsgálati vélemény azt szakmailag helytállónak minősítette. Erre figyelemmel a bíróság elnöke javaslatot tett az Országos Bírói Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökének a felperes bírói tisztségéből való felmentésére. A köztársasági elnök az indítványozót a bírói tisztség ellátására egészségügyi okból történő tartósan alkalmatlanná válására tekintettel felmentette. Az indítványozó felperesként keresetet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz, amely közbelső ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg az indítványozó bírói szolgálati jogviszonyát. A másodfokú bíróság a közbelső ítéletet részítéletnek tekintette és megváltoztatta, egyben az indítványozó teljes keresetét elutasította. A Kúria a másodfokú döntést hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó a jogerős ítélettel és a felülvizsgálati ítélettel szemben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Álláspontja szerint a támadott bírósági ítéletek megsértették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (7) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.

- [4] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való jogát az indítványozó több tekintetben is sérülni látta. Egyrészt, álláspontja szerint a munkáltatója által felhozott alkalmatlansági okok nem voltak elegendőek ahhoz, hogy a munkáltató a bírói tisztségről való lemondásra szólítsa fel; ugyanakkor nem volt lehetősége arra, hogy a bírósági eljárás során az ezzel kapcsolatos érvelését kifejtse, s igazát bizonyítsa; a jogerős döntéssel szemben pedig nem élhetett a rendes perorvoslat lehetőségével. Másrészt, a másodfokú bíróság a keresetben sérelmezett szakértői eljárással kapcsolatban is vizsgálatot folytatott, de ezzel kapcsolatban nem adhatta elő az álláspontját, pedig nem egyszerűen jogkérdésről van szó; továbbá a teljes szakértői véleményt nem ismerhette meg, így nem volt lehetősége annak cáfolatára sem.
- [5] Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való joga mellett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is sérült annak folytán, hogy keresete a szakértői vélemény megtámadására is irányult, az ISZKI (NSZKK) szakértői véleménye megalapozottságának felülvizsgálatára ettől független szakértői intézetet kellett volna kirendelni, ennek hiányában viszont nem kapott lehetőséget a munkaügyi perben a szakvélemény érdemi cáfolatára és ezen keresztül a munkáltatói intézkedés vitatására.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szerinti bírói függetlenségnek – ennek keretében az elmozdíthatatlanság követelményének – sérelmét több okból is állította. Egyrészt, a támadott döntések nem találták jogsértőnek, hogy a munkáltató nem tájékoztatta az indítványozót a Bjt. 86. § (1) bekezdés szerinti személyes meghallgatás lehetőségéről, így elesett attól, hogy az egészségügyi alkalmatlanságára utaló okokra észrevételeket tegyen. Másrészt, bár a munkáltató az egészségügyi alkalmassági vizsgálat eredményéhez kötve van, a támadott ítéletek a szakvéleménybe foglalt – a jogszabálytól idegen – „aktuálisan alkalmatlan” minősítés megítélését a munkáltató mérlegelésére bízták. Harmadrészt, a Bjt. 145. § (5) bekezdése nem egyértelmű, ezért a munkáltató e rendelkezésre hivatkozással – a támadott bírósági ítéletek téves következtetése folytán – a jogellenes felmentés esetén is lehetőséget kaphatott arra, hogy jogszerűtlen intézkedését törvényessé tegye, kiküszöbölje a felmentést célzó intézkedésének hiányosságait, hibáit.
- [7] 2. Az igazságügyi miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján az indítványnak a Bjt. vizsgálatát felvető részével kapcsolatban tájékoztatásként megküldte álláspontját az Alkotmánybíróságnak.
- [8] A miniszter álláspontja szerint a Bjt. 145. § (5) bekezdésének szabályozása a Bjt. egyéb szabályaival – különösen 145. § (7) bekezdésével, 3. § (4) bekezdésével, valamint 4. § (1)–(2) és (4) bekezdésével együtt értelmezve egyértelmű, az Alaptörvénynek megfelelő előírásokat rögzít. A vélemény értelmében a hivatkozott szabályok alapján főszabályként magának a szolgálati jogvitában eljáró bíróságnak is vizsgálnia kell, hogy az, aki a visszahelyezését kéri, megfelel-e a kinevezési feltételeknek, hiszen a jogviszony jogellenes megszüntetése és az ítélet meghozatala közötti időszakban bekövetkezhetnek olyan körülmények – például a bíró betölti az öregségi nyugdíjkorhatárt –, amelyek alapján már a szolgálati jogvitát kezdeményező nem helyezhető vissza. Ugyanakkor a törvény kifejezett speciális rendelkezése szerint a visszahelyezés esetén nincs szükség a pályalkalmassági vizsgálat eredményére, tehát ezt a körülményt a jogvitában eljáró bíróságnak sem kell vizsgálnia. A miniszter álláspontja szerint ennek az az oka, hogy ha az egészségügyi alkalmasság a perbeli jogvita tárgya, úgy a bíróság éppen ezt a kérdést vizsgálja, és erről hoz döntést; amennyiben pedig nem ez a jogvita tárgya, úgy a korábbi pályalkalmassági vizsgálatra tekintettel nem szükséges azt ismételtelen elvégezni.

II.

- [9] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [10] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az indítvány megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, valamint az indítványozó jogosultságát megalapozza; részletesen bemutatta az eljárás megindításának indokait; megnevezte a vizsgálandó bírói döntéseket; és megjelölte az indítvány szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), c) és d) pont].
- [12] Az indítványozó panasz elején kifejezetten kérte a kifogásolt bírósági döntések megsemmisítését; a Bjt. 145. § (5) bekezdése tekintetében ugyan hivatkozott az Abtv. 26. § (1) bekezdésére is, de erre vonatkozóan határozott kérelmet nem fogalmazott meg [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint 26. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban részletesen megindokolta kérelmét (ld. jelen határozat I/1. pont, Indokolás [1] és köv.). Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (2) bekezdésére, T) cikk (3) bekezdésére és 28. cikkére is hivatkozik, de ezekkel összefüggésben nem tartalmaz önálló érdemi indokolást arra vonatkozóan, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek a megjelölt rendelkezésekkel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont].
- [14] Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és címét; az indítványozó nyilatkozott arról, hogy saját adatainak nyilvánosságához nem járul hozzá [Abtv. 52. § (5) bekezdés].
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszához mellékelten megküldte az Alkotmánybíróság részére az ügyben meghozott bírói ítéleteket, de a keresetlevelét nem (az indítvány végén a mellékletek felsorolásakor az erre való utalás kézzel át is van húzva), ezért az Alkotmánybíróság az ügy elbírálásánál a keresetnek a bírósági döntésekben ismertetett tartalmát tekintette mérvadónak [vö. Abtv. 52. § (6) bekezdés].
- [16] Az indítványozó ügyvédje a Kúria döntését 2019. szeptember 16-án vette át, alkotmányjogi panaszát pedig 2019. november 15-én – tehát törvényi határidőben – adta postára [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [17] Az indítványban támadott bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött [Abtv. 31. § (1) bekezdés].
- [18] Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére is hivatkozott; a sérelem az ügy érdemében hozott bírósági döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettsége kétségtelenül megállapítható [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont].
- [19] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletével szemben más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [20] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [21] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata értelmében az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése egyes elemeiben – a bírók státusával összefüggésben – értelmezhető Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre a bíró alkotmányjogi panaszban hivatkozhat [vö. 3303/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [36]]. Az Alaptörvény külön előírja – a bírói függetlenség szabályaiba ágyazva – hogy „a bírakat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani”.
- [22] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a fenti rendelkezéssel összefüggő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy egy bíró alkotmányjogi panasz indítvány keretében milyen terjedelemben kérheti tisztségéből való elmozdításával kapcsolatos jogséremléi vizsgálatát és orvosolását (Abtv. 29. §).
- [23] A fenti szempontok mérlegelése után az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, és az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint érdemben elbírálta.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság Abtv. 27. § szerinti, bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszok tárgyában hozott végzéseiben visszatérően hangsúlyozta, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben [3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság ismételtén rámutatott arra is, hogy

az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3341/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [21]]. „A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban tehát a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].” Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja.

- [25] Az indítványozó az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sérelmezte, hogy bár a munkáltató az egészségügyi alkalmassági vizsgálat eredményéhez kötve van, a támadott ítéletek a szakvéleménybe foglalt – a jogszabálytól eltérő – „aktuálisan alkalmatlan” minősítés megítélését a munkáltató mérlegelésére bízták. Az együttes rendelet 3/B. § (1) bekezdésének rendelkezéseiből következően a pályalkalmassági vizsgálat alapján a vizsgált személy részére „alkalmas” vagy „nem alkalmas” minősítés adható. Az ügyben eljáró másodfokú bíróság rámutatott, hogy az egészségügyi alkalmatlanság Bjt. szerinti tartós voltának vizsgálatához a munkáltató az irányadó szabályozás alapján nem kap egzakt támpontot, az együttes rendelet szerinti minősítés ugyanis erre nem tér ki, ezért annak megítéléséhez a rendelkezésre álló egyéb adatokat is értékelnie kell – így az alapügyben figyelembe vehette az indítványozó több hónapig tartó keresőképtelenségét és a pályalkalmassági vizsgálat nyomán született összegző vélemény tartalmát, továbbá szakértői bizonyítást is igénybe vehetett (ld. a másodfokú bíróság ítélete 10–11. oldal). A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét ebben a vonatkozásban is megvizsgálta és nem tartotta megalapozottnak (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [85]–[86]). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány a fenti elemében arra irányul, hogy bizonyítékértékelési, illetve – az együttes rendelettel összefüggő – jogalkalmazási kérdésben vizsgálja felül a bíróságok döntését, amelyre nem terjed ki a hatásköre, ezért ebben a tekintetben nem folytatott érdemi vizsgálatot.
- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való jogát több tekintetben is sérülni látta (nem volt lehetősége arra, hogy a bírósági eljárás során a munkáltatója által felhozott – szerinte elégtelen – alkalmatlansági okokkal kapcsolatos érvelését előadja, s hogy a jogerős döntést rendes perorvoslattal támadja; a keresetben sérelmezett szakértői eljárással kapcsolatban a másodfokú bírósági eljárásban nem adhatta elő az álláspontját). Az Alkotmánybíróság ezeket az állításokat részben nem találta a rendelkezésére álló iratok alapján ellenőrizhetőnek, az indítvány pedig részben nem mutatott be a felvetett problémákkal összefüggő, kellő részletességű, alkotmányjogilag értékelhető indokolást; ezért ezeket az indítványi elemeket sem bírálta el érdemben.

IV.

- [27] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványban felvetett alkotmányjogi kérdéshez – a bírói függetlenség mint elmozdíthatatlanság tárgyköréhez – kapcsolódó joggyakorlatát tekintette át.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követő egyik korai határozatában felidézte, hogy a bírói függetlenséget garantálni hivatott szabályként már a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. törvénycikk 15. §-a is úgy rendelkezett, hogy a törvényesen kinevezett bíró „a törvényben meghatározott eseteken és módon kívül hivatalából el nem mozdítható” [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [77]]. Ugyanitt az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a bírói függetlenség és az ebből eredő elmozdíthatatlanság elve nemcsak az Alaptörvény tételes szabálya, hanem a történeti alkotmány vívmányai közé is tartozik”, amit utóbb is megerősített [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [80]; 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [10] és [48]].
- [29] Az Alkotmánybíróság szerint „[a] bírák nem csak a hatalmi ágak rendszerében foglalnak el premizált helyet. A bírói szolgálati jogviszonyok más közszolgálati jogviszonyokhoz képest is fokozott alkotmányi védelemben részesülnek. A közhivatal viseléséhez való jog mellett a bírák szolgálati jogviszonyának alkotmányi védelme következik az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdéséből is. Az Alaptörvény e rendelkezése szerint a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alávetve. A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája.” Az Alkotmánybíróság a bírói függetlenség garanciarendszerében nagy jelentőséget tulajdonított a szervezeti és státusbeli biztosítékoknak is: „A bírói függetlenség és önállóság törvények által

körülbástyázott intézményes biztosítása megkérdőjelezhetetlen érték, az emberi és állampolgári jogok, valamint a jogállamiság érvényesülésének egyik fontos biztosítója {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [82]–[83]}. Az Alaptörvény, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.), továbbá a Bjt. egymást lefedve, a kapcsolódási pontokon egymást kiegészítve építi fel azt a hármas védelmi rendszert, amely a bírói hatalom szuverenitásának korlátozását kizárja.” {12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [53]–[54]}

- [30] „A bírói függetlenség egyedi aspektusában kiemelkedő szerepe van a Bjt.-nek, amely a bírói szolgálati jogviszony szabályozásában hivatott biztosítani a befolyásmentes ítélkezéshez szükséges státusbeli szabadságot a bíró számára. A bírói függetlenséggel összefüggésben megállapítható, hogy a bírói szolgálati jogviszonyok stabilitásának biztosítása olyan, az Alaptörvényből folyó követelmény, amely más jogviszonyokhoz képest is többlet garanciákat igényel. Ilyen garanciális jelentőséggel bíró elemnek minősül az, hogy sarkalatos törvény határozza meg a bírói jogviszony megszűnésének okait [...]; szolgálati jogviszonyuk megszüntetésére – egyetértésük hiányában – csak kivételesen (súlyos fegyelmi vétség, bűncselekmény elkövetése, a hivatás gyakorlására való alkalmatlanná válás esetén) van mód. A bírák Alaptörvény által garantált elmozdíthatatlansága egyebek között olyan személyes garancia, amely a bírák döntési autonómiájának biztosítója, mivel kizárja annak lehetőségét, hogy a törvényeknek és lelkiismeretének megfelelő ítélete miatt közvetett, a szolgálati jogviszonyával összefüggő retorzió érje. A »független bíró«-hoz való jog ugyanakkor az eljárás alanyai számára az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jog is. A bírák elmozdíthatatlansága a független, pártatlan bírósághoz való jog garanciája is egyben.” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [84]; 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [82]}
- [31] Az Alkotmánybíróság a bírói függetlenség alkotmányos és törvényi szintű garanciának összefüggéseit elemezve rámutatott, hogy „[a]z Alaptörvény a bíróságokra vonatkozó leglényegesebb szabályokat tartalmazza csak. A bírósági szervezetre és a bírák jogállására a részletes rendelkezések sarkalatos törvényekben szerepelhetnek; ezt írja elő az Alaptörvény 25. cikk (7) bekezdése és a 26. cikk (1) bekezdése. Habár az Alaptörvény a bírák jogállásának részletes szabályait sarkalatos törvényre bízta, és ehhez hozzátartozik a bírói tisztség keletkezésének és megszűnésének a szabályozása, az Alaptörvény külön előírja – a bírói függetlenség szabályaiba ágyazva –, hogy »a bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani.« Ezzel maga az Alaptörvény tekinti nemcsak a bírói jogállás, hanem a bírói függetlenség elemének a tisztségből való elmozdíthatatlanságot.” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [86]; ld. még: 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [116]; 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [77]}
- [32] A bírák alkotmányos jogállásából ugyanakkor nem vezethető le, „hogy a bírói szolgálati jogviszony jogszabályban meghatározott, az alkotmányos követelményekkel összeegyeztethető előírások alapján, az így meghatározott feltételek fennállása esetében, és az alkotmányos követelményeknek megfelelő eljárás lefolytatását követően ne lenne megszüntethető” {3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [76]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság általános értelmezési gyakorlatához képest – amely szerint tartózkodik a bírói döntések jogszerűségi szempontú vizsgálatától (ld. jelen határozat III/2. pontja, Indokolás [24] és köv.) – bizonyos értelemben kivételt képez a bírói tisztségből való elmozdítás törvényességének kérdése. Az Alaptörvény 26. cikke ugyanis, azáltal, hogy tételesen kimondja, hogy „a bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani”, az elmozdítás törvényességének kérdését alkotmányos szintre emeli. Ha a bíró elmozdítására nem a sarkalatos törvényben meghatározott okból vagy a sarkalatos törvényben meghatározott eljárást sértően kerül sor, akkor nemcsak a törvényi előírás, hanem egyben az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése által védett bírói függetlenség is sérül. Az Alkotmánybíróság – korábban már hivatkozott – következetes gyakorlata szerint a bírói függetlenség a bíró Alaptörvényben biztosított joga is, amelyre alkotmányjogi panaszban hivatkozhat. Ezért amikor az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját vizsgálja, ennek keretében a bírói tisztségből való elmozdításra vonatkozó törvényi rendelkezések megtartását is vizsgálhatja. A bírói függetlenségnek az Alkotmánybíróság általi kiemelt védelmét – az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének kifejezett szabálya mellett – az a körülmény is indokoltá teszi, hogy – amint azt az Alkotmánybíróság határozataiban kifejtette – a független igazságszolgáltatás a jogállami működés egyik fundamentuma, a bírói függetlenség pedig az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája és hazánk történeti alkotmányának vívmánya.
- [34] Mindez nem jelenti azt, hogy közvetlenül az Alkotmánybíróság dönthetne egy bíró elmozdításának jogszerűségéről; ez elsősorban és végső soron is az erre hatáskörrel rendelkező bíróságok feladata. Az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési kérdésekben, nem állapíthatja

meg a történeti tényállást, s nem hozhat döntést az eljárás eredményét illetően sem. Ugyanakkor – megfelelő indítvány alapján – alkotmánybíróági vizsgálat tárgya lehet egyrészt, hogy a szolgálati jogviszony megszüntetésével kapcsolatos perben ítélező bíróságok a tisztességes bírósági eljárás követelményének megfelelően vizsgálták-e, hogy a felperes bírói tisztségéből való elmozdítására ténylegesen a sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében került-e sor; másrészt, hogy a bírósági ítéletek erre vonatkozó törvényértelmezése összeegyeztethető-e a bírói függetlenséggel.

- [35] Az Alkotmánybíróság egy közelmúltban meghozott határozatában az Alaptörvény XXIII. cikk (8) bekezdésének a védelme alatt álló közhivatal viseléséhez való joggal összefüggésben önkormányzati képviselői megbízatás megszűnésének alkotmányosságát bírálta el; az ott tett egyes megállapítások – *mutatis mutandis* – a bírói függetlenséggel kapcsolatban, így a jelen ügyben is irányadóak [3390/2020. (X. 29.) AB határozat, Indokolás [40]]. Ez alapján minden olyan eljárás – így az alkalmatlanság kérdésében való konkrét döntéshozatal – során, amelynek következménye akár a bíró felmentése is lehet, a munkáltatói jogkör gyakorlójának, illetve a jogvitában eljáró bíróságoknak fokozottan figyelemmel kell lenniük arra, hogy a Bjt.-ben foglalt törvényi feltételek fennállnak-e, mivel döntésük a bíró Alaptörvényben biztosított jogát érinti.
- [36] Az alkotmányjogi panasz elbírálása során az Alkotmánybíróság ezen elvi élű megállapításaiból indult ki, és ennek szellemében bírálta el az indítványban foglaltakat.
- [37] 2. Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [38] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sérelmezte, hogy a támadott bírósági döntések nem találták jogsértőnek, hogy a munkáltató nem tájékoztatta őt a Bjt. 86. § (1) bekezdés szerinti személyes meghallgatás lehetőségéről, így elesett attól, hogy az egészségügyi alkalmatlanságára utaló okokra észrevételeket tegyen.
- [39] A Bjt. 86. § (1) bekezdése szerint, „[h]a a bíró tevékenységének ellátására egészségügyi okból tartósan nem képes, a bíróság elnöke őt írásban felszólítja, hogy tisztségéről 30 napon belül mondjon le. A felszólításban meg kell jelölni azokat az okokat, és ismertetni kell azokat a körülményeket, amelyek a bíró egészségügyi alkalmatlanságára utalnak. A bíró kérelmére személyes meghallgatás keretében is ismertetni kell az egészségügyi alkalmatlanságára utaló okokat, és lehetőséget kell biztosítani, hogy azokra észrevételeket tegyen.” A (2) bekezdés alapján, „[h]a bíró az (1) bekezdés szerinti felszólítás ellenére tisztségéről nem mond le, meg kell vizsgálatni a bíró egészségi állapotát, és annak eredményétől függően kell eljárni”.
- [40] A Kúria a másodfokú bírósággal egyetértve úgy ítélte meg, hogy az indítványozó írásban „részletes tájékoztatást kapott arról, hogy a munkáltató a pályaalkalmassági vizsgálat elvégzését milyen előzmények után és miért tartja szükségesnek”, s a perben „nem jelölt meg olyan körülményt, amely véleménye szerint meghallgatása esetén az eljárás kimenetelét megváltoztatta volna”; az alperes „a lemondás megtagadása jogkövetkezményéről, az együttes rendelet szerinti vizsgálat elvégzéséről a felperest tájékoztatta, aki a felszólítás indokait vitatva a lemondást megtagadta”; így „a hivatkozott figyelmeztetés elmaradásával járó sérelmeit a felperes maga orvosolta” (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [72]; a másodfokú bíróság ítélete, 7. oldal).
- [41] A támadott bírósági ítéletek értelmezése szerint tehát a lemondásra való írásban indokolt felszólítás, illetve a lemondás írásbeli megtagadása és vitatása mellőzhetővé teszi a személyes meghallgatást. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban az írásbeli felszólítás és az arra adott válasz nem pótolja teljeskörűen a személyes, szóbeli meghallgatás intézményét; az utóbbi keretében ugyanis lehetőség nyílik kérdések megfogalmazására, a tényállásnak és értékelésének interaktív megvitatására, esetleges félreértések tisztázására és akár egymás álláspontjának jobb megértésére is. A törvény sem alternatív lehetőségekként kezeli az írásbeli és a szóbeli közlési formákat, hanem olyan kiegészítő garanciaként szabályozza a személyes meghallgatást, amelynek keretében „is” – tehát az írásbeli nyilatkozatváltás mellett – ismertetni kell az egészségügyi alkalmatlanságára utaló okokat és lehetőséget kell biztosítani az észrevételezésükre. Ez a rendelkezés az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének körébe tartozó, a bírói tisztségéből való elmozdításra vonatkozó eljárási szabályt tartalmaz, s a Bjt. 237. § (1) bekezdése szerint formálisan is sarkalatos törvényi szabályként került elfogadásra. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra is, hogy bár a Bjt. 86. § (1) bekezdése kifejezetten nem rendelkezik arról, hogy a bíróság elnökének tájékoztatnia kellene a bírót a személyes meghallgatás lehetőségéről, mindazonáltal a Bjt. 222. §-án keresztül a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 6. §-ából következik a törvényben meghatározott jogok gyakorlása szempontjából lényeges körülményekről való tájékoztatás kötelezettsége.

- [42] 2.2. Az indítványozó – érveit részletesen kifejtve – az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével összefüggésben azt is állította, hogy a támadott bírósági ítéletek – a Bjt. 3. § (4) bekezdését, 4. § (4) bekezdését és 12. § (1) bekezdés c) pontját is figyelembe véve – tévesen értelmezték, megsértették a Bjt. 145. § (5) bekezdését, amikor a másodfokú bírósági eljárás során pályaalkalmassági vizsgálatra kötelezték, s ezáltal a munkáltató lehetőséget kapott arra, hogy jogszerűtlen felmentést utólag törvényessé tegye. Az indítványozó azt is előadta, hogy keresete az ISZKI (NSZKK) által adott szakmai vélemény megtámadására is irányult, szerinte ezzel kapcsolatban kellett volna szakértői bizonyítást igénybe venni, s nem pedig újabb pályaalkalmassági vizsgálatot lefolytatni. Erre a szakértői bizonyításra álláspontja szerint a pályaalkalmassági vizsgálat eredményét rögzítő szakmai véleményt kiállító intézettől független szakértői intézetet kellett volna kirendelni, de azt a másodfokú bíróság az együttes rendelet kögens szabályára történő – alaptalan – hivatkozással nem tette lehetővé. Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a teljes szakmai véleményt nem ismerhette meg. Mindezekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint nem kapott lehetőséget a munkaügyi perben a szakmai vélemény érdemi cáfolatára és ezen keresztül a munkáltatói intézkedés vitatására sem. Az indítványozó szerint a fentiek miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga és jogorvoslathoz való joga is sérült.
- [43] A Bjt. 145. § (3) bekezdése alapján, ha a bíróság megállapítja, hogy a bíró szolgálati jogviszonya jogellenesen került megszüntetésre, a bíró kérheti a bírói tisztségbe való visszahelyezését; azonban az (5) bekezdés szerint a szolgálati jogvita alapján nem helyezhető vissza bírói tisztségbe az, aki a határozat meghozatalakor a bírói kinevezési feltételeknek nem felel meg. A Bjt. 4. § (4) bekezdése alapján a 3. § (4) bekezdése szerinti esetben – tehát ha a korábban felmentett bírót a munkaügyi jogvita alapján bírói tisztségébe vissza kell helyezni – az OBH elnöke a kinevezésre vonatkozó javaslatának felterjesztése előtt megvizsgálja a kinevezési feltételeknek való megfelelést is, de a kinevezésre javasolt személy mentesül a 12. § (1) bekezdés c) pontja szerinti igazolás – tehát érvényes pályaalkalmassági vizsgálati eredménye – bemutatásának kötelezettsége alól. A fenti szabályokra is tekintettel az igazságügyi miniszter a jelen ügyhöz írt állásfoglalásában rámutatott, hogy a visszahelyezéshez nincs szükség új pályaalkalmassági vizsgálat eredményére, tehát ezt a feltételt jogvitában eljáró bíróságnak sem kell vizsgálnia; ha ugyanis az egészségügyi alkalmatlanság miatti felmentés a perben jogszerűnek bizonyul, akkor a visszahelyezés értelemszerűen fel sem merül; egyéb esetekben pedig a korábbi pályaalkalmassági vizsgálatot nem szükséges ismételt elvégezni.
- [44] A másodfokú bíróság az indítványozó tartós egészségügyi alkalmatlanságának bizonyításával kapcsolatban – amely a másodfokú bírósági eljárás központi kérdését képezte – a következő megállapításokat tette. „A felmentési ok tényszerűségének, okszerűségének megítélése a jogvita érdemi kérdését jelenti. Az elsőfokú bíróság ítéleti okfejtése szerint nem látott lehetőséget arra, hogy a tartós alkalmatlanság kérdését eljárása során igazságügyi szakértő bevonásával vizsgálja meg, de a pályaalkalmassági vélemény »felülvizsgálatára« sem látott alapot. A munkáltatói döntést, mintegy a közigazgatási határozatok felülvizsgálatának logikájához hasonlatos módon szemlélte. Hangsúlyozni szükséges ugyanakkor, hogy a szolgálati jogvita maga is a munkaügyi perek körébe tartozik, annak gyakorlatához és logikájához igazodik, e szerint nem volt akadálya annak, hogy az alperes az intézkedésével szemben felhozott szempontokra figyelemmel döntésének jogszerűségét, ténybeli alapját és okszerűségét a perben – akár szakértő igénybevételével – bizonyítsa.
- Az elsőfokú bíróság e tekintetben téves álláspontja folytán – jóllehet különös szakértelem igénybevétele a felek nyilatkozatainak tükrében a tartós alkalmatlanság kérdéskörét, illetve az esetleges visszahelyezés feltételeinek teljesülését illetően is indokoltan mutatkozhatott – a felek figyelmét a szakértői bizonyítás szükségességére nem hívta fel, e körben őket bizonyítási kötelezettségükre nem figyelmeztette, nem oktatta ki.
- Az alperes a szakértői bizonyítás indokoltságát az elsőfokú eljárás során maga is felvetette, a konkrét indítvány megtételét azonban, mintegy »lebegtette«, e körben tett előadásai bizonytalanok maradtak.
- Habár a csupán feltételes, avagy hiányosan megjelölt indítványok nem teljesíthetők, főszabály szerint pedig az így elmulasztott perces elemények a másodfokú eljárásban már nem pótolhatók, jelen esetben a kérdés ettől eltérő megítélése indokolt, mert szakkérdés felmerülése esetén a bíróság kötelezettsége a felek erről való tájékoztatása, amelynek ilyenkor a bizonyítási eszközre is ki kell terjednie (1/2009. PK vélemény 7. pont). Az elsőfokú bíróság viszont elmulasztotta a peres felek bizonyítási teherről való tényszerű tájékoztatását, s hogy az ügyben olyan szakkérdés vizsgálata szükséges, amely csak szakértő bevonásával tisztázható. Ezen eljárásjogi szabály sérelme folytán a szakértői bizonyítás másodfokú eljárás keretében történő elrendelése nem volt mellőzhető, ehhez kapcsolódóan a másodfokú bíróság a feleket tájékoztatta a bizonyítandó tényekről.
- E szerint az alperes terhére esett a munkáltatói felmentés okszerűségének igazolása, míg a felperesnek kellett bizonyítania, hogy felmentése jogellenesnek minősítése esetén visszahelyezésének feltételei fennállnak, bírói

munka ellátására alkalmas (Mf.17. sorszámú végzés). Ezen utóbbi bizonyítás indokoltságára nézve a következőket szükséges megjegyezni.

A Bjt. 4. §, valamint 145. §-a rendelkezéseinek együttes alkalmazásából az következik, hogy amennyiben a bíróság megállapítja a bíró szolgálati jogviszonya megszüntetésének jogellenességét, úgy visszahelyezése iránt kell intézkedni. A Bjt. 145. § (5) bekezdése szerint azonban szolgálati jogvita alapján nem helyezhető vissza bírói tisztségébe az, aki a határozat meghozatalakor a bírói kinevezési feltételeknek nem felel meg. A visszahelyezés kritériumainak vizsgálata e szerint nem volt mellőzhető a perben, az annál is inkább indokoltnak mutatkozott, mert a legutolsó adat szerint a felperes egészségügyileg »aktuálisan nem volt alkalmas« a bírói feladatok ellátására. Adott esetben a visszahelyezés iránti intézkedések megtételére vonatkozó kötelezés tárgyában a szóban forgó szakkérdés tisztázása nélkül döntés nem lett volna hozható.

A felperes a másodfokú eljárásban vitatta a kirendelt szakértő személyét, a közreműködő szakértői intézet szakértőjének elfogulatlanságát, az eljárás jogsértő voltát, a szakértői vélemény megalapozottságát.

A szakértői bizonyítás két ütemben volt meghatározható. Mindenekelőtt az volt tisztázandó, hogy a pályaalkalmassági vizsgálatot végző szakértők által véleményezett aktuális alkalmatlanság meddig állt fent, ennek eredménye függvényében mutatkozott szükségesnek a felperes együttes rendelet szerinti pályaalkalmasságának, mint esetleges visszahelyezése kritériumának vizsgálata.

A szakértői bizonyítás e körben a jogszabály rendelkezése folytán [hivatkozott együttes rendelet 4. § (1) bekezdés] kizárólag a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ bevonásával folytatható le.

Erre tekintettel a felperes hivatkozott kifogásai ellenére más szakértő kirendelésére nem volt mód, erről a másodfokú bíróság a felperest külön is tájékoztatta (Mf.17. sorszámú végzés), utóbb a szakértői intézetet arra hívta fel, hogy a vizsgálatot a felperes pályaalkalmasságának kérdésében korábban állást foglalo szakértőktől független bizottság felállításával folytassa le. [...]

A szakértői intézet személyének kijelölésével kapcsolatos felperesi kifogások azért nem voltak méltányolhatók, mert a már hivatkozottak szerint az adott esetben szükséges alkalmassági vizsgálat lefolytatása jogszabály kötelező rendelkezése folytán az NSZKK kompetenciája. A vizsgálatot végző igazságügyi elmeorvos, valamint pszichológus szakértő személyét érintő kizárási kérelemről ugyanakkor a másodfokú bíróság külön végzésével döntött, a felperes ezzel kapcsolatos indítványát elutasította (Mf.62. sorszámú végzés).

A beszerzett, többször kiegészített szakvélemény megállapításai szerint a felperes bírói tisztség ellátására alkalmatlan. A szakértők szerint a felperes személyiségzavara az I. és II. fokú pályaalkalmassági vizsgálata idején is fennállt és azóta is fennáll, 2014. november 25-től véleményezett alkalmatlansága tekintetében a kiegészített szakvélemény keltezése időpontjáig, 2017. október 16. napjáig nem mutatkozott változás. [...]

A szakértők véleményük további kiegészítése jegyében számot adtak arról is, hogy az irányadó együttes rendelet kritériumainak megfelelő pályaalkalmassági vizsgálat lefolytatását azért mellőzték, mert a kirendelő végzés szerinti előzetes kérdés megválaszolását követően az már szükségtelennek mutatkozott. [...]” (Ld. a másodfokú bíróság ítélete 11–13. oldal)

[45] A másodfokú bíróság az indítványozónak azzal az aggályával kapcsolatban, hogy a pályaalkalmassági vizsgálat eredményét rögzítő szakmai véleményt a maga teljességében nem bocsájtották rendelkezésére, megjegyezte, hogy „bár a szakvélemény a vizsgálati protokollhoz igazodóan több részből áll, jelen esetben azon, úgynevezett véleményi rész bír relevanciával, amely lényegét tekintve a végkövetkeztetéseket tartalmazza és amely a munkáltató számára is hozzáférhetővé válik. A munkáltató maga éppen az adatvédelmi szempontokra figyelemmel a szakvélemény egyéb részleteit nem ismerheti meg, azon szakértői megállapítások azonban, amelyekre utóbb döntését alapította, a felperes előtt sem maradtak ismeretlenek. Meglehet, a felperes alappal nehezményezi a szakértői iratok szelektív megküldését, e körülménynek a jogvita érdemi megítélése szempontjából éppen a fentebb kifejtettekre tekintettel nincs jelentősége.” (Ld. a másodfokú bíróság ítélete 9. oldal)

[46] A fenti kérdésekkel kapcsolatban a Kúria a felülvizsgálati ítéletben a másodfokú bírósággal egyetértő következtetésekre jutott. Ennek részeként az ítélet elismerte, hogy „[a] felperes alappal sérelmezte, hogy a szakértői iratokat neki is csak »szelektív« módon, hiányosan küldték meg”, azonban ennek a jogvita eldöntése szempontjából szintén nem tulajdonított jelentőséget. A Kúria ítélete szerint „a másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróság mulasztását pótolva – jogszabálysértés nélkül tájékoztatta a feleket a bizonyítandó tényekről, körülményekről, és jogsértés nélkül rendelt el szakértői bizonyítást, majd megfelelően értékelt a szakvéleményben foglaltakat”. A Kúria ítélete továbbá tévesnek minősítette a felperes Bjt. 145. § (5) bekezdésének megsértésével kapcsolatos felülvizsgálati érvelését arra hivatkozással, hogy „[s]zolgálati jogvita alapján csak az a bíró helyezhető ugyanis vissza tisztségébe, aki a határozat meghozatalakor a bírói kinevezés feltételeinek megfelel [...]. A Bjt. 4. §

- (1) bekezdés g) pontja alapján pedig kinevezési feltétel, hogy a bíró a hivatása gyakorlására pályaalakmassági vizsgálat eredménye alapján alkalmas. Ennek a feltételnek a kinevezéskor, jogvita esetén a határozat meghozatalakor fenn kell állnia, következésképpen a jogvitában vizsgálendő.” Ezzel összefüggésben továbbá arra a következtetésre jutott, hogy „[a]z NSZKK kirendelése pedig a felperes visszahelyezési kérelme miatt mindenképpen indokolt és szükséges volt” (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [78], [83], [84], [88]).
- [47] Az Alkotmánybíróság a másodfokú bíróság és a Kúria ítéletének az egészségügyi alkalmatlanság bizonyításával kapcsolatos megállapításai vizsgálata során az alábbi következtetésekre jutott. A bírósági ítéletek szerint a tartós alkalmatlanság kérdésében szakértői bizonyítás volt szükséges, amelyet viszont az elsőfokú bíróság elmulasztott, ezért annak a másodfokú eljárás keretében történő elrendelése nem volt mellőzhető. A másodfokú bíróság a szakértői bizonyítás két ütemben határozta meg: elsőként lényegében annak eldöntését, hogy a felmentés alapjául szolgáló pályaalakmassági vizsgálati szakmai vélemény szerinti „aktuális alkalmatlanság” „tartós alkalmatlanság”-nak minősült-e; ennek eredménye függvényében másodikként pedig a felperes visszahelyezéséről való esetleges döntéskor fennálló pályaalakmasságának (mint visszahelyezési kritériumnak) meglétét. Az utóbbi kérdéssel kapcsolatban a támadott bírósági ítéleteknek figyelmen kívül hagyták a Bjt. 4. § (4) bekezdését, amely alapján, ha a korábban felmentett bírót a munkaügyi jogvita alapján bírói tisztségébe vissza kell helyezni, a kinevezésre javasolt személy mentesül érvényes pályaalakmassági vizsgálati igazolás bemutatásának kötelezettsége alól, ezért a visszahelyezésről való döntés során a pályaalakmasságát a perben nem kell vizsgálni. A felperes a tartós alkalmatlanság kérdésében a pályaalakmassági vizsgálat eredményét rögzítő szakmai véleményt kiállító intézettől független szakértő kirendelését kérte, de a támadott bírósági ítéletek szerint arra nem volt mód, mert a pályaalakmassági vizsgálatot kógens jogszabályi rendelkezés alapján az NSZKK-nak kellett lefolytatnia.
- [48] Az NSZKK állományába tartozó szakértők ugyanakkor a tartós alkalmatlanság kérdésében történő állásfoglalást követően a pályaalakmassági vizsgálat lefolytatását mellőzték (az igazságügyi miniszternek a jelen ügyben releváns szabályozással kapcsolatban írt állásfoglalásával összhangban, logikusan, hiszen a felmentés jogszerűségének megállapítása esetén a visszahelyezés kérdése, így a döntéskori pályaalakmasság eleve fel sem merül). A fentiek eredményeképpen az ügy érdemét eldöntő bizonyítási kérdésben a támadott bírósági ítéletek az NSZKK-tól eltérő, független szakértő kirendelését egy olyan (pályaalakmassági) vizsgálat elvégzésére hivatkozással tagadták meg, amelynek a Bjt. alapján nem volt helye, és amelyre a gyakorlatban nem is került sor. Az előbbieket mellett az indítványozó a pályaalakmassági vizsgálat eredményét rögzítő szakmai véleménynek csak a végkövetkeztetéseit tartalmazó részét ismerhette meg, a szakmai vélemény egészét (tehát a végkövetkeztetéseket alátámasztó részleteket) viszont nem. A támadott bírósági ítéletek szerint „a szakértői iratok szelektív megküldését” az indítványozó „alappal nehezményezte”, de ennek a ténynek nem tulajdonítottak jelentőséget, arra hivatkozással, hogy a szakmai véleménynek azt a részét, amelyen a munkáltató döntése (tkp. a felmentés) alapult, megismerhette és elegendő volt ismernie. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bemutatott körülményekre tekintettel nem alaptalan az indítványozónak az az állítása, hogy a munkaügyi perben a szakmai vélemény érdemi cáfolatára és ezen keresztül a munkáltatói intézkedés vitatására is csak korlátozottan nyílt lehetősége.
- [49] 2.3. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában rögzítette, hogy nem egyeztethető össze a bírói függetlenség részét képező tisztségből való elmozdíthatatlansággal, ha a bírói szolgálati viszony „fenn nem tartása” esetleges és önkényes lehet, visszaélésekre adhat lehetőséget {vö. 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [86]}
- [50] Az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlata értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírói eljáráshoz való jog által megkövetelt „fair trial” olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás »méltánytalan« vagy »igazságtalan«, avagy »nem tisztességes.« {3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [17]; utóbb: 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [56]; 3385/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}
- [51] Az Alkotmánybíróság a jelen határozat IV/2. pontjában (Indokolás [37] és köv.) foglalt megállapításait megerősítve hangsúlyozza: a bírói függetlenség kiemelt alkotmányos jelentőségére tekintettel minden olyan eljárás során, amelynek következménye akár a bíró felmentése is lehet, a munkáltatói jogkör gyakorlójának, illetve a jogvitában eljáró bíróságoknak fokozottan figyelemmel kell lenniük arra, hogy a Bjt.-ben foglalt törvényi feltételek fennállnak és az eljárási garanciák teljesülnek-e; továbbá a jogvitában eljáró bíróságoknak arra is, hogy a bíró

tisztségéből való elmozdításával kapcsolatos jogvita elbírálása során a jogsértéseket kiküszöböljék, és a bírósági eljárás önkényességének és méltánytalanságának még a látszatát is elkerülik.

- [52] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította: a támadott bírósági ítéletek egyrészt nem nyújtottak jogvédelmet az indítványozónak azzal kapcsolatban, hogy munkáltatói jogkör gyakorlója elmulasztott lehetőséget adni a Bjt.-ben biztosított személyes meghallgatásra; másrészt nem tették lehetővé, hogy az indítványozó a felmentésének alapjául szolgáló pályaalalmassági szakmai véleményt egészében megismerje; harmadrészt, a szakmai vélemény értékelésével kapcsolatos bizonyítási kérdésben független szakértő kirendelését újabb pályaalalmassági vizsgálat elvégzésére hivatkozással tagadták meg, amelynek azonban a Bjt. alapján nem volt helye, és amelyre a gyakorlatban nem is került sor. Ezek a körülmények összességében kétségessé tették, hogy az indítványozó bíró tiszttségéből való elmozdítására, illetve a jogvita elbírálására minden elemében a törvénynek megfelelő, fair eljárásban került sor, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírósági ítéletek megsértették az indítványozónak az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében védett jogát. Ebből következően az Alkotmánybíróság a támadott bírói ítéleteket alaptörvény-ellenesség miatt megsemmisítette.
- [53] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy jelen határozatában nem foglalt állást az indítványozóra vonatkozó pályaalalmassági szakmai vélemény megalapozottságát és az abból levonható következtetéseket illetően, tehát abban a kérdésben sem, hogy vonatkozásában fennállt-e a Bjt. 90. § b) pontja szerinti felmentési ok (tartós egészségügyi alkalmatlanság) – ezeknek megítélése, adott esetben szakkérdés tisztázását is magába foglalóan, az erre hatáskörrel rendelkező bíróságok feladata –; kizárólag a sarkalatos törvényben meghatározott eljárás szabályainak megtartását és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményeinek érvényesülését vizsgálta.

Budapest, 2021. január 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [54] Nem támogatom a rendelkező részi megsemmisítést, csak az elutasítást tudtam volna támogatni. Ugyanis a többségi határozat a megsemmisítést megalapozandó, a XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét oly mértékben a bizonyítási kérdések vitatására és a törvényi szabályok értelmezési kifogásaira alapozta, mely idegen az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatától (lásd az indokolás IV/2. pontját, Indokolás [37] és köv.). A határozat azt teszi most ebből a szempontból, melynek indítványozását eddig elvi éllel vissza szoktunk utasítani. Hogy folytassuk ezt az alapvető gyakorlatunkat egy ilyen indokolás után?!
- [55] Másik problémám az Alaptörvény 26. cikke szerinti bírói függetlenség elvének eddigi alkotmánybíróági gyakorlatát bemutató érvelésre vonatkozik, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság [...] következetes gyakorlata szerint a bírói függetlenség a bíró Alaptörvényben biztosított joga is, amelyre alkotmányjogi panaszában hivatkozhat” (lásd az indokolás IV/1. pontját, Indokolás [33]). Ennek épp az ellenkezője igaz, és az volt a következetes gyakorlatunk, hogy a bírói függetlenség elve nem alapjog, hanem a bírósági szervezetrendszer alkotmányos elve. Ezzel egyszer szakítottunk, amikor egy elítélt, korrupt bíró fizetéséhez való jogát a testületi többségünk támogatta döntésével – más bíró kollégákkal együtt én ennél különvéleményen voltam –, de ezt következetes gyakorlatként deklarálni problémás. Ennek ellenére bizonyos körülmények között én sem tartom lehetetlennek, hogy esetenként ezt egy-egy bíró alkotmányos jogának tekintsük. Itt azonban az ehhez felhasznált, rendes bíróságokon túlmutató bizonyítékértékelési és jogszabály-értelmezést felülbíráló buzgalom a határozatban nem megfelelő.
- [56] Vitatható önmagában tervezetnek a fentieket megalapozó az az érvelése is, mely szerint az Alaptörvény 26. cikke (1) bekezdésének az a fordulata, hogy „a bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani” ezt a kérdést az alkotmányos szintre emeli (lásd az indokolás IV/1. pontját, Indokolás [27]). Véleményem szerint ez csak azt jelenti, hogy az egyszerű törvény szintjéről a kérdést az sarkalatos törvény szintjére emelte, és nem azt, hogy a Alaptörvény felemelte volna az alkotmányos szintre. Ezt azért fontos kiemelni, mert kb. 35 kérdéskört emelt fel sarkalatos törvényi szintre az Alaptörvény, és ezzel az érveléssel alaposan kibővítettük a jövőben az indítványozást, hisz csak erre az érvelésre kell hivatkozni mindig. Összekötve azzal, hogy ebben az esetben aztán a bizonyítékértékelést és jogszabály-értelmezés felülbírálását sem tudja az Alkotmánybíróság elhárítani, hisz ezzel az összekötéssel a többségi határozat épp most mutatta meg ehhez az utat.
- [57] Összességében ezek alapján nem támogattam a döntést, és csak az elutasítást tudtam volna támogatni ebben az ügyben.

Budapest, 2021. január 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/1880/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3036/2021. (II. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.38.087/2018/10. számú ítélete, valamint a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.386/2017/29. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.38.087/2018/10. számú ítélete, valamint a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.386/2017/29. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményéből származó bizalomvédelem, illetve a szerzett jogok védelmének elvével, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joggal, a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joggal, valamint a 28. cikkel.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás és az ügy előzményei a következők.
- [3] Az indítványozó, perbeli felperes tulajdonában áll egy nyíregyházi, kivett lakóház, udvar megjelölésű ingatlan. Az ingatlan tulajdoni lapjára III/10. sorszám alatt a 79664/2002.12.02. számú határozattal egy takarékszövetkezet jogosult részére jelzálogjog került bejegyzésre akként, hogy adósként egy kft. került feltüntetésre. Ezt a bejegyzést a 82736/2004.10.19. számú határozattal törölték. A tulajdoni lapon III/11. sorszám alatt a 81350/2002.12.12. számú határozattal a takarékszövetkezet javára jelzálogjog került bejegyzésre, ezt a bejegyzést a 48164/2003.04.11. számú határozattal törölték. III/12. sorszám alatt a 48057/2003.04.11. számú határozattal a takarékszövetkezet javára keretbiztosítéki jelzálogjog került bejegyzésre akként, hogy a kft. dologi kötelezettként került feltüntetésre. III/13. sorszám alatt a keretbiztosítéki jelzálogjog jogosultjaként a 71641/2004.08.19. számú határozat egy pénzügyi szolgáltató zrt.-t jegyeztet be, egyidejűleg a takarékszövetkezet javára bejegyzett jogot törölte. A dologi kötelezett személye változatlan maradt. A III/14. és III/15. sorszámok alatt a keretbiztosítéki jelzálogjog jogosultjaként 1/2–1/2 arányban egy másik kft. és az alperesi beavatkozó került bejegyzésre a 61969/2009.09.08. számú határozattal, a pénzügyi szolgáltató zrt. bejegyzett jogának törlése mellett. A dologi kötelezett személye változatlan maradt. A felperes 2017. március 24-én formanyomtatványon kérelmet nyújtott be, amelyben a III/12–15. sorszám alatt bejegyzett jogosultak javára szóló jelzálogjogok törlését kérte, egyúttal a tulajdoni lapon III/12–15. sorszámon nyilvántartott bejegyzések jogszerűségének vizsgálatát kérte felügyeleti eljárás keretében. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatala 45752/5/2017. számú végzésével a III/12–15. sorszám alatt bejegyzett jelzálogjogok törlésére irányuló kérelmet elutasította egyrészt azzal az indokkal, hogy III/12–13. sorszám alatt bejegyzett jelzálogjogok

- az ingatlan-nyilvántartásban nem szerepelnek, másrészt azzal az indokkal, hogy a felperes nem csatolta a jogok megszűnését igazoló okiratokat, törlési engedélyeket a III/14–15. sorszámú bejegyzések törléséhez.
- [4] Az elsőfokú hatóság a 2017. április 24-én kelt 45752/6/2017. számú ügyiratban tájékoztatta a felperest, hogy az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 54. § (6) bekezdése a jogok bejegyzése tárgyában hozott ingatlanügyi hatósági döntés ellen a felügyeleti eljárást kizárja, ezért felügyeleti eljárás lefolytatásának nincs helye.
- [5] Az elsőfokú végzés ellen a felperes fellebbezést nyújtott be, melyben semmisség okán kérte törölni a III/12–15. szám alatt bejegyzett jogokat.
- [6] A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, perbeli alperes a 2017. július 10. napján meghozott 30266/2/2017. számú határozatával az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [7] A felperes ezt követően keresetet terjesztett elő az alperes határozatának felülvizsgálata iránt. Keresetében elsődlegesen a tulajdoni lapon III/11–15. sorszám alatti bejegyzések törvénysértő módon történő bejegyzésére hivatkozott.
- [8] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezete által szabályozott közigazgatási perben eljárva a felperes keresetét nem találta megalapozottnak, a felperes keresetét 15.K.27.386/2017/29. számú ítéletével elutasította. Kifejtette, hogy az Inytv. 26. §-a alapján a felperes a törlési kérelmét formanyomtatványon nyújtotta be, mely kérelem kapcsán az elsőfokú hatóságnak döntési kötelezettsége volt. A felperes felügyeleti eljárás kezdeményezésére irányuló kérelme ebben az eljárásban nem volt elbírálható, arról külön tájékoztatást adott ki a hatóság az Inytv. 54. § (6) bekezdése szerinti felügyeleti eljárás kizártsága folytán. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a perben a törlési kérelem elbírálása során nem volt vizsgálható a keretbiztosítéki jelzálogjogot bejegyző határozatok jogszerűsége, annak esetleges semmissége, a bejegyzés alapjául szolgáló okiratok megfelelősége, esetleges érvénytelensége. A hatóság kizárólag a kérelemben foglaltakról dönthetett. Az ingatlan-nyilvántartásból már törölt bejegyzés ismételt törlésére nem kerülhetett sor, a felperes továbbá nem csatolt olyan iratot, amely a bejegyzett jog megszűnését igazolta volna, továbbá törlési engedélyt sem nyújtott be, ilyen okiratok hiányában azonban a felperes kérelme nem volt teljesíthető és hiánypótlás kiadása nélkül kellett a kérelmet elutasítani az Inytv. 39. § (4) bekezdés e) pontja alapján.
- [9] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.38.087/2018/10. számú ítélete a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.386/2017/29. számú ítéletét hatályában fenntartotta tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat nem sértette meg.
- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszát a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.38.087/2018/10. számú ítéletével, valamint a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.386/2017/29. számú ítéletével szemben terjesztette elő. A támadott ítéletek álláspontja szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint a 28. cikket. Ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmét az indítványozó szerint elsődlegesen az okozta, hogy mind az ingatlan-nyilvántartási hatóságok, mind az eljáró bíróságok a számára hátrányos döntéseiket úgy hozták meg, hogy nem vizsgálták a per tárgyát képező, a tulajdonában lévő ingatlan tulajdoni lapjára valótlánul bejegyzett, keretbiztosítéki jelzálogjog nyilvánvaló érvénytelenségét, semmisségét, amelyet hivatalból fel kellett volna ismerniük, és a valótlánul keretbiztosítéki jelzálogjogok törlésével az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapotot vissza kellett volna állítani.
- [11] A panasszal támadott alaptörvény-ellenes döntések következtében az ingatlan-nyilvántartásba valótlánul bejegyzett jelzálogjogosult így olyan követeléssel lépett fel vele szemben, ami nincs az ingatlan tulajdoni lapjára bejegyezve. A támadott ítéletek a közigazgatási hatóság által, az ingatlan-nyilvántartásba – az ingatlantulajdonos bejegyzési engedélye nélkül – eredetileg helytelenül bejegyzett, semmis jelzálogjogok közigazgatási eljárásban való jogorvoslatát zárják ki, ezzel gyakorlatilag teljes egészében megfosztva őt a bírói védelemtől. A támadott ítéletek helytelen jogértelmezése, a semmisség vizsgálatának hiánya az indítványozó álláspontja szerint Alaptörvényben biztosított jogai sérülését, többek között a tulajdonvédelemből való teljes kirekesztését jelenti. A Kúria ítélete, amely helybenhagyta az elsőfokú bíróság döntését a nyilvánvalóan semmis keretbiztosítéki jelzálogjogok vonatkozásában, csökkentette a tulajdonának forgalmi értékét a valótlánul bejegyzett terhek összegével. A Kúria ítéletében nemcsak a jogszabályok helytelen alkalmazására került sor, hanem a keresetlevélben előadottak okirattal ellentétes, téves értelmezésére.

- [12] A döntések továbbá sértik a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát is, mivel a felhívott alaptörvényi rendelkezésekkel ellentétesen olyan állapotot, eljárást ítélték jogszerűnek, amelyekben a tulajdonát érintő eljárás során az alapvető jogaival nem élhetett; nem került elbírálásra az a jogkérdés, hogy törölhető-e közigazgatási eljárásban az a semmis ingatlan-nyilvántartási bejegyzés, amely a közigazgatási hivatal által, jogszabályellenesen, idegen célok érdekében lett bejegyezve. Kifogásolja továbbá, hogy a bizonyítási indítványa is visszautasításra került. Azáltal, hogy a bíróságok elzárkóztak attól, hogy olyan jognak vitathassa a létezését, amely jog nem a hatályos jogszabályoknak megfelelően lett az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezve, sérült a jogbiztonság követelménye is. Az indítványozó szerint azáltal, hogy harmadszor is a II. számú kúriai tanácshoz került az ügye, sérült a törvényes bíróhoz való joga, és a Kúria ezáltal kiüresítette és hatékonyságától megfosztotta a rendelkezésre álló rendkívüli jogorvoslatot. Jogi képviselője a felülvizsgálati eljárás teljes szakasza alatt a Kúriától nem kapott értesítést egyetlenegy nem ügydöntő végzésről sem. A Kúria csak az alperesi beavatkozót tekintette ügylélnek és csak a beavatkozót tájékoztatta a felülvizsgálati eljárás tényéről.
- [13] Az indítványozó végül kérte a támadott bírói döntések végrehajtásának felfüggesztését is, az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően.
- [14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek. A határidőben érkezett indítványt alkotmányjogi panasszal támadható bírói döntésekkel szemben nyújtotta be az indítványozó. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az indítványozó érintettsége egyértelmű, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal érintett bírósági eljárás felperese volt.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az alábbiakra mutat rá.
- [16] A benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmével összefüggő elemében valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára kedvezőtlen bírósági döntések megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak, amely nem vet fel alkotmányossági kérdést. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói jogalkalmazás helyességét, valamint a bíróságok döntését vitatja. A benyújtott alkotmányjogi panaszban foglaltakból megállapítható, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságoknak az eljárás során kialakult jogi álláspontjával, továbbá az ítéletek indokolásának egyes elemeivel. Az indítványozó valamennyi általa megjelölt alapjog sérelmét kizárólag ebből, vagyis a saját és a bíróságok jogi álláspontjának eltéréseiből, a rendelkezésre álló bizonyítékok és az azokból levont jogi következtetések értékelésének, illetve egyes jogszabályi rendelkezések értelmezésének különbözőségéből vezette le.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}.

- [18] Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy a jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}, melyhez a közigazgatási döntések vonatkozásában társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]}. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság egyfelől kiemeli, hogy a következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, így nem hozható összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {legutóbb például: 3344/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően pedig azt is megjegyzi, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásban élhetett és kétséget kizáróan élt is a jogorvoslathoz való jogával. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot biztosítja, és nem pedig azt, hogy a jogorvoslati kérelem az indítványozó számára pozitívan kerüljön elbírálásra {hasonlóan például: 3289/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [21] Mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.
- [22] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2021. január 26.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/848/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3037/2021. (II. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 5. § (1) és (2) bekezdése, 11. § (1) bekezdése, továbbá a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.III.10.288/2019/7. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 7.Mpkf.690.158/2017-3-1. számú végzése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján – az eljárás során kiegészített – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 5. § (1) és (2) bekezdése, 11. § (1) bekezdése, továbbá a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny. vhr.) 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tbj. vhr.) 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét, és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezménybe (a továbbiakban: egyezmény), mint nemzetközi szerződésbe ütközését, és azokat az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.
- [2] Hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (2)–(3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, a II. cikk, a XIII. cikk (1)–(2) bekezdése, a XV. cikk (1)–(5) bekezdése és a XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére. Érvelt azzal is, hogy a kifogásolt szabályok az „Európai Unióról szóló szerződés” és az „Európai Unió Alapjogi Chartája” egyes szabályaiba ütköznek.
- [3] A kiegészített alkotmányjogi panaszban kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék – közigazgatási határozat végrehajtása felfüggesztése iránti kérelem elutasítása tárgyában hozott – 7.Mpkf.690.158/2017-3-1. számú másodfokú végzését, valamint a Kúria Mfv.III.10.288/2019/7. számú ítéletét az Abtv. 41. § (1) bekezdés alapján semmisítse meg.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben az indítványozó szolgálati járandóságát 2016. május 1-jétől a hatóság szüneteltette, ennek következtében jogalap nélkül felvett járandóság visszafizetésére kötelezték (Nyugdíjfolyósító Igazgatóság 2016. augusztus 2-án kelt 110/300375/16. iktatószámú elsőfokú határozata, a másodfokú hatóság 2016. szeptember 9-én kelt 45-1919-2/2016. számú jogorvoslati határozata). A határozat ellen az indítványozó keresettel élt, keresetét – a 47.M.3025/2016/22. számú ítélet elleni felülvizsgálati kérelem elbírálásáig felfüggesztett eljárásban, a Kúria Mfv.III.10.135/2018/5. számú ítélete meghozatala után – a Fővárosi

Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. június 12-én kelt 56.M.418/2019/4. számú ítélete elutasította; az ügyben a Kúria az ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.

- [5] 1.2. A panasz a lényege szerint a szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakítását, összegének csökkentését és a bizonyos esetben a folyósítása szüneteltetésének a szabályait, továbbá a jogalap nélkül felvett járandóság visszafizetésére kötelezést kifogásolja. Szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakításával, szüneteltetésével összefüggésben az Alkotmánybíróság több ügyben vizsgálódott.
- [6] Az indítványozó is több esetben alkotmányjogi panaszt nyújtott be az egyes, eltérő szüneteltetési időszakokra vonatkozó konkrét ügyeiben a bíróságok, végső soron a Kúria ítéleteivel lezárt ügyekben alkalmazott jogszabályok ellen.
- [7] Legutóbb a 3378/2020. (X. 22.) AB végzés utasította vissza az indítványozónak a tartalma szerint a jelen panaszszal azonos alkotmányjogi panaszát (Indokolás [13]–[18]).
- [8] 1.3. A jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz elintézésénél ezért azt kellett vizsgálni, hogy van-e a panaszban olyan érv, amely eltérő döntést indokol, akár az ítélt dolog, akár az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést (Abtv. 29. §) illetően.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] 3. A jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az állapítható meg, hogy a panaszban nem szerepel olyan érv, amely eltérő alkotmánybírói döntést indokol, akár az ítélt dolog, akár az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést (Abtv. 29. §) illetően.
- [12] Tekintettel arra, hogy a 3378/2020. (X. 22.) AB végzés óta a körülményekben változás nem következett be, az Alkotmánybíróság – utalva az ebben a végzésben kifejtettekre és az ott ismertetett 3061/2015. (IV. 10.) AB határozatra, valamint a 3112/2016. (VI. 3.) AB határozatra, továbbá a 3236/2019. (X. 11.) AB végzésre, a 3183/2020. (V. 21.) AB végzésre – a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdését és a Knymt. 5. § (1)–(2) bekezdését, 11. § (1) bekezdését illetően a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 31. § (1) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján ítélt dolog miatt, míg a Tbj. vhr. 4/A. § (2) bekezdése, valamint a Tny. vhr. 73/B. §-a szabályait illetően az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel hiánya miatt, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában – utasította vissza. Az Alkotmánybíróság azonos okokból, továbbá azért is, mert az indítványban nincs önálló indokolás a bírói döntés alaptörvény-ellenességére, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja alapján visszautasította a Kúria ítélete elleni indítványt is. A közigazgatási határozat végrehajtása felfüggesztése iránti kérelem elutasítása tárgyában hozott másodfokú bírósági végzés ellen benyújtott panasz érdemben szintén nem bírálható el, mert az – az Abtv. 27. § (1) bekezdése alkalmazásában – nem minősül az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek [hasonlóan: 3254/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3179/2013. (X. 9.) AB végzés].
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés].

- [14] A nem a jogosulttól származó, jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság – hasonlóan a 3378/2020. (X. 22.) AB végzésben foglaltakhoz – szintén visszautasította [Abtv. 55. § (4) bekezdés *b*) pont].

Budapest, 2021. január 26.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1327/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3038/2021. (II. 10.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 197/B. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány alapján indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 197/B. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte. Ez a szabály azt határozza meg, hogy jogegységi panasz eljárásnak a 2020. július 1-jén és az azt követően meghozott jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen van helye. Az indítvány lényege szerint nem egyértelmű, hogy a Bszi. 197/B. § (5) bekezdésében foglalt, „jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés” fordulatot a jogegységi panasszal támadott kúriai határozattal vagy az alsóbb fokú bíróság jogerős határozatával szemben kell értelmezni és alkalmazni. Ez sérti az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság elvét, mivel nem felel meg a jogállamiság immanens részét képező jogbiztonságból levezethető normavilágosság követelményének.
- [2] Az Alkotmánybíróság megkeresésére írt válaszában az igazságügyi miniszter jelezte, hogy a Kormány – figyelemmel arra, hogy a Kúrián kétféle értelmezés alakult ki a Bszi. 197/B. § (5) bekezdése tekintetében – javaslatot tett az Országgyűlés felé az érintett rendelkezés módosítására.
- [3] 2. Az indítvány benyújtását követően az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: Tv.) 51. §-a – amely a javaslat indokolása értelmében a Kúria elnöke indítványának megfelelően pontosítja az átmeneti szabályt – a Bszi. 197/B. § (5) bekezdése helyébe más szabályt léptetett. Eszerint „[j]ogegységi panasz eljárásnak a Kúria 2020. július 1-jén és az azt követően meghozott, a 41/B. §-ban meghatározott határozata ellen van helye. A 41/B. §-ban meghatározott feltételek teljesülése esetén a jogegységi panasz eljárásnak az ügyben alkalmazott és alkalmazandó eljárási törvénytől függetlenül helye van, ha a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozatot a bíróság 2020. április 1-jét és a Kúria a határozatát 2020. július 1-jét követően hozta.” Sem a Bszi. 197/B. § (5) bekezdése, sem az általa utalt szabály, a Bszi. 41/B. §-a az indítványban kifogásolt szövegrészt nem tartalmazza.
- [4] 3. A Tv. 51. §-a 2021. január 1-jén lépett hatályba [Tv. 105. § (2) bekezdés]. Megállapítható, hogy a Tv. módosító szabályai kizárják azt az értelmezést, amelyre az indítvány utalt. Ennek folytán okafoyottá vált az indítványozó alkotmányossági kifogása, ezért az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján az indítvány tárgyában az eljárást megszüntette.

Budapest, 2021. január 26.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1734/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2021. (II. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IX.38.427/2019/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Balázs Ildikó főtitkár; Tettekész Magyar Rendőrség Szakszervezete) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.IX.38.427/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.Kf.650.271/2019/5. számú ítélete és a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.562/2018/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozó a Budapesti Rendőr-főkapitányság Dunai Vízügyi Rendőrkapitányság, Vízügyi Rendőrség Mohács állományában 2000-től teljesít szolgálatot, 2002-től járőrvezető, majd 2009-től hajóvizsgáló, 2013. december 1-jétől pedig szolgálatparancsnok beosztásban. 2003. május 1-jei hatállyal parancsban megállapították az indítványozó gépjárművezetői pótlékra való jogosultságát; ez a parancs a későbbiek során nem került visszavonásra, hatálytalanításra, azt 2013-ban egy újabb parancs hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó előadta, hogy rendelkezik érvényes ügyintézői igazolvánnyal, mely a szolgálati gépjármű vezetéséhez is szükséges; ez az igazolvány igazolja, hogy az indítványozó jogosult a rendőrség szolgálati gépjárművei vezetésére. Az indítványozó 2013. december 16-án kelt munkaköri leírása szerint érvényes vezetői engedély és megfelelő gépjárművezetői gyakorlat, továbbá ügyintézői igazolvány birtokában a gépkocsival rendelkező vezető által meghatározott időpontban és útvonalon használja a részére kijelölt és általa átvett gépjárművet, illetve végzi a gépjármű kezelésével járó feladatokat. Az indítványozó állítása szerint szolgálati feladataiból adódóan rendszeresen vezette is a rendőrség szolgálati gépjárműveit, melyhez kapcsolódóan a gépjárművezetői pótléket rendszeresen megfizették számára. Mindehhez képest az indítványozó rendszeres díjazásának 2015. július 1-jével történő meghatározásakor már nem vették figyelembe a gépjárművezetői pótléket, jóllehet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 352. § b) pont 8. alpontja szerint a korábbi rendszeres díjazás viszonyítási alapját képezi a gépjárművezetői pótlék is, amit az új illetmény megállapításánál figyelembe kellett volna venni. Az indítványozó ezért szolgálati panaszt terjesztett elő, melyben kifogásolta, hogy 2015. július 1-től illetményének meghatározása során korábbi rendszeres díjazása körében figyelmen kívül hagyták a részére fizetett gépjárművezetői pótléket. Az indítványozó szolgálati panaszát ugyanakkor elutasították.
- [4] Az indítványozó mindezek után keresetet terjesztett elő, melyben kérte kötelezni a Budapesti Rendőr-főkapitányságot (a továbbiakban: alperes), hogy számára 2015. július 1-jétől az illetménykülönbözetet és kamatait megfizesse. A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.562/2018/30. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság azzal érvelt, hogy a Hszt. 352. § b) pontja konkrét időpontot – 2015. június 30-át – határozza meg annak figyelembevételére, hogy mely illetményelemek képezik a korábbi rendszeres díjazás alapját. Ezért kizárólag azok az illetményelemek vehetők viszonyítási alapként figyelembe, amelyek a hivatásos állomány tagját 2015. június 30-án rendszeres díjazásként megillették, abban részesült. A bíróság megállapította, hogy a felperes részére 2015. év június hónapra gépjárművezetői pótlék kifizetésre került. Így a Hszt. 352. § b) pont 8. alpontja értelmében megjelölt 2015. június 30-i kifizetés mint feltétel megvalósult. Ezt követően a bíróság azt vizsgálta, hogy a 2015. június hónapra vonatkozóan kifizetett gépjárművezetői pótlék eseti gépjárművezetői pótléknak vagy rendszeres gépjárművezetői pótléknak minősült-e. A bíróság a konkrét perben nem tudta ugyanakkor vizsgálni azt, hogy az indítványozó 2015. június hónapot megelőzően

jogosult volt-e más időszakokban eseti vagy rendszeres gépjárművezetői pótlékra, mivel a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 12. § (1) bekezdése szerinti 3 éves elévülési idő eltelt. Így a bíróság a ténylegesen kifizetett gépjárművezetéssel kapcsolatos pótlékok vonatkozásában tette vizsgálat tárgyává azt, hogy azok rendszeresnek minősülnek-e. A bíróság által figyelembe vett 2,5 év (30 hónap) alatt összesen 7 alkalommal kapott gépjárművezetői pótlék nem támasztotta alá azt, hogy az indítványozó a szolgálati gépkocsit rendszeresen vezette. A bíróság megítélése szerint az indítványozó esetenként vezetett gépkocsit, arra eseti gépjárművezetői pótlékban részesült, ami rendszeres díjazásként nem volt figyelembe vehető.

- [5] Az elsőfokú ítélettel szemben a törvényben nyitva álló határidőn belül az indítványozó fellebbezett. Fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 4.Kf.650.271/2019/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet szerint ugyanakkor az elsőfokú bíróság tévesen és egyben önellentmondóan helyezkedett arra az álláspontra, hogy az elévülési idő eltelte miatt nem vizsgálható az, hogy 2015. június hónapot megelőzően részesült-e a felperes eseti vagy rendszeres gépjárművezetői pótlékban. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Hszt. hivatkozott rendelkezése eltérően értelmezendő (figyelemmel a Kúria EBH 2013.M.16. számú elvi határozatára, valamint az Mfv.10.674/2017/3. számú határozata indokolására). A másodfokú bíróság szerint annak van jelentősége, hogy a felperes részére 2013-tól 2015. július 1-éig terjedő időszakban kifizetett gépjárművezetői pótlék, illetve a gépkocsivezetés gyakorisága alapján megállapítható-e a díjazás rendszeressége, s ebből adódóan az megfelel-e a Hszt. 352. § b) pont szerinti „korábbi rendszeres díjazás” címén folyósított jövedelemnek. A másodfokú bíróság szerint a perbeli időszak 30 hónapja alatt összesen 7 alkalommal került erre sor, ami nem tekinthető rendszeresnek. Ezért az alperes jogszerűen járt el akkor, amikor a 2015. július 1-jei hatállyal az illetmény megállapítása során az ezt megelőzően esetenként kifizetett gépjárművezetői pótlékot az indítványozó korábbi rendszeres díjazása megállapításakor a Hszt. 352. § b) pont 8. alpontját alkalmazva nem vette figyelembe.
- [6] A jogerős bírói döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amiben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a keresetének helyt adó döntés hozatalát, másodlagosan a közigazgatási és munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára való utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmében a Hszt. 352. § a) és b) pontja, 353. §-a, 353/A. §-a, 353/B. §-a, és 353/D. §-a megsértésére, valamint a közigazgatási eljárásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 346. § (5) bekezdése, továbbá a Kp. 78. § (2) bekezdése foglaltak sérelmére hivatkozott.
- [7] A Kúria Kfv.IX.38.427/2019/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés d) pontja alapján megtagadta. A Kúria úgy ítélte meg, hogy a konkrét ügyben a Kp. 118. § (1) bekezdés d) pontjába foglalt feltétel nem állt fenn.
- [8] Ezt követően fordult a bírói döntésekkel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelem, illetve az alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolás tekintetében. A felhívásra – a megadott határidőn belül – az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, s kérte a támadott bírói döntések megsemmisítését.
- [9] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga sérült, mivel az alkalmazott jogszabályokból, illetve az ítéleti indokolásból nem következnek az őt marasztaló bírói döntések. A Kúria végzését pedig szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta, mert az indítványozó szerint a Kúria a saját elvi határozatának való megfelelést nem vizsgálta tartalmilag. Szerinte a Kúria nem foglalkozott azzal, hogy saját elvi határozata (2013.M.16. számú elvi határozat) szerint „a gépjárművezetői pótlékra jogosultság szempontjából vizsgálni kell a szolgálati gépkocsi vezetésének rendszerességét, amelynek megítélésénél nem annak van kizárólagos jelentősége, hogy a felperes egy hónapon belül hány alkalommal vezeti a szolgálati gépkocsit, hanem azt is értékelni kell, hogy folyamatosan visszatérő feladatként a szolgálati elöljáró parancsára bármikor köteles ellátni ezt a feladatot”.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [11] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai végzéssel zárult ügyben felperes volt, számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria végzésének kézbesítése 2020. március 4-én történt, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. április 2-án elektronikus úton nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzést, illetve az ügy érdemében hozott ítéleteket támadta.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését, továbbá közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéleteket is támadott. Az indítványozó a Kúria végzése és a támadott ítéletek kapcsán is egyaránt azért kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének megállapítását, mert szerinte az eljáró bíróságok a vita tárgyát képező gépjárművezetői pótléokra jogosultság szempontjából nem vizsgálták, hogy az indítványozó ténylegesen köteles volt-e a szolgálati gépkocsi vezetésére. Jelentőséget ehelyett az illetmény megállapítása kapcsán annak tulajdonítottak, hogy az indítványozó részére korábban fizetett gépjárművezetői pótlék rendszeres díjazásnak minősült-e, megfelelt a Hszt. 352. § *b*) pontjában „korábbi rendszeres díjazás” címen folyósított jövedelem fogalmának. Az indítványozó tehát a Kúria végzését, valamint a támadott ítéleteket illetően is a Hszt. 352. § *b*) pontjában foglalt törvényi rendelkezés értelmezését és a konkrét esetre való mikénti alkalmazását kifogásolta. [Az Alkotmánybíróság 3313/2020. (VII. 24.) AB végzésével megítélt esethez hasonlóan.]
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [16] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján nem állapítható meg, hogy a támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [17] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. január 26.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/708/2020.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062-9273